ÎNSINGURAŢII

CĂTĂLIN IONESCU

Priviri ceţoase, temătoare. Paşi repezi şi grăbiţi. Siluete decupîndu-se şi dispărînd fantomatic în valurile întunericului. Străzi pustii, lungi, deprimante. Ferestre şi jaluzele bine ferecate.

Şi peste tot, tronînd atotputernică, liniştea aceea apăsătoare, grea, tăcerea respiraţiilor sacadate ale puţinilor trecători, sunetele ireale ale tălpilor de pantofi pe caldarîm, tăcerea aceasta, într-un anume fel îngrozitor de asurzitoare...

*

La început a fost o vorbă aruncată de cineva, undeva, cumva, cîndva. Fără importanţă. Dar care a prins. Şi s-a transformat într-o rumoare, apoi într-un zvon. Un zvon fără nici un suport, un zvon ca toate zvonurile, născut poate din ceva real sau, mai curînd, din ceva ce ar fi putut deveni realitate, şi născînd la rîndul lui zeci de alte zvonuri. O reţea invizibilă de comunicaţie ce se întinde fulgerător, „În oraşul C. se fac experienţe militare secrete". Sau, „În oraşul C. s-a declanşat o puternică epidemie necunoscută". Sau, „În oraşul C...".

Nu m-au interesat zvonurile. Nu le-am dat crezare niciodată. Nu ştiu de ce, poate că eram prea obişnuit, prea obosit de ele. La fel ca în cazul unui medic legist, pe care moartea nu-l mai putea impresiona, devenisem un fel de blazat, de impasibil. Pe vremea aceea eram un obscur gazetar al unui ziar periferic. Un fabricant extraordinar de mîndru de calităţile sale de iluzionist ce scotea din pălărie iepuraşi multicolori sau ştiri senzaţionale, un jongler de cuvinte frumoase, sclipitoare şi goale. Sau, dacă vreţi, un ratat.

Pentru că începusem să realizez cine citea acel ziar şi cît preţ se punea pe el. Aveam pe atunci vîrsta aceea imposibilă cînd mă consideram destul de bătrîn pentru a-mi admira înţelepciunea agonisită şi destul de tînăr ca să mai cred în visuri şi idealuri. Pentru a mai crede în mine.

*

Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre. Un noian învălmăşit de amintiri vizuale şi sonore. Precum o fotografie şi o casetă aruncate neglijent într-un sertar prăfuit şi îmbătrînit. Din cînd în cînd noaptea, cînd nu poţi dormi, le scoţi, le priveşti, le auzi. Şi regreţi. Şi eşti trist.

*

Şi totuşi, în C. am ajuns dintr-o pură întîmplare. Eram obosit, mult prea obosit fizic pentru a mai rezista în spatele volanului încă cei 70-80 km care mă despărţeau de prima localitate mai acătării. Aşa că m-am hotărît să înnoptez acolo. Am găsit fără nici o greutate un loc la singurul hotel din oraş, unde un recepţioner ţeapăn mă privise ca pe o broască rîioase şi-mi aruncase în scîrbă nişte chei murdare pe tejghea.

Eram obişnuit cu hoteluri ieftine. Am urcat fără comentarii în cameră Mi-am aruncat pe pat mica valiză şi am zbughit-o la baie. Am făcut un duş zdravăn şi m-am simţit mai în puteri. M-am uitat la ceas. Era încă devreme, opt şi ceva. M-am întins pe pat. Nu-mi stătea în fire să mă culc la ora aceea, cu toată oboseala, aşa că am optat pentru o plimbare scurtă prin oraş. Noaptea era caldă. Am luat-o alene pe una din străzile cu multă verdeaţă din apropiere. Era linişte. Chiar prea multă linişte. M-am întrebat deodată ce oare îi făcea pe locuitorii micilor localităţi să se retragă seara în case, să ocolească locurile de plimbare. Oboseala? Blazarea? Teama? Am surîs amuzat şi mi-am aprins o ţigară. Teamă de ce? La urma urmei, o comunitate redusă îşi cunoştea foarte bine aproape toţi membrii. Sînt ca un fel de familie mare. Cei cîţiva trecători grăbiţi s-au strecurat repede pe lîngă mine, evitînd să mă privească. Linişte. Începea să mă agaseze. Voiam să văd lume, lumină. Un restaurant. Era exact ceea ce îmi trebuia. Am intrat. Pustiu. Cîteva mese ocupate. O muzică lentă, în surdină. M-am aşezat. Un chelner obosit m-a luat în primire. Şi aici senzaţia aceea dez-agreabilă, neplăcută, de singurătate, de linişte ireală. M-a frapat faptul că la nici o masă nu se afla mai mult de o persoană, nici măcar o singură pereche. Cinci-şase bărbaţi, două-trei femei. Cam puţin. Foarte puţin. Mă rog, nu era treaba mea să fac recensămîntul populaţiei sau tot felul de statistici bizare privind preferinţele pentru plimbări sau restaurante. Dar mă simţeam singur. O senzaţie de singurătate, într-un anume sens, străină mie. Era un fel de singurătate impusă din afară, aveam senzaţia stupidă că

oamenii de aici se tem unii de alţii, că pînă şi ospătarului îi este scîrbă sau frică de mine. Prostii, mi-am zis cu hotărîre. Eşti obosit şi ai început să baţi cîmpii. O femeie de la una din mese scăpă cuţitul jos de pe masă, se aplecă, îl ridică şi înainte de a se aşeza la loc aruncă o scurtă privire în sală. Ochii ni se întîlniră. Atunci, brusc, am recunoscut-o.

*

Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre. Şi fotografia ei. Şi amintirea ei. O cauţi într-o cutie veche de bomboane sau în colţurile memoriei. Şi te întrebi, şi te revolţi de ce a trebuit ca totul să fie aşa cum este. Nu se putea şi altfel? Spui că da, uitînd că tu eşti principalul vinovat. Tu ai fi putut schimba ceva, cîndva. Cîndva? Ai îmbătrînit, prietene...

*

În primul moment m-a uimit reacţia ei. În ochi i se putea citi o surpriză înclinată mult spre teamă. Nu se schimbase deloc. Era la fel de frumoasă, ca atunci...

Atunci cînd o părăsisem, îmi aminteam figura ei tristă, lacrimile din ochi, buzele strînse, capul ţinut mîndru în sus şi eu încercînd stupid să-i explic ceva ce era evident, spunîndu-i stîngaci că o iubisem, dar trebuia să plec, că aş fi vrut să rămînem prieteni, apoi staţia de autobuz, sărutul acela fugar şi silueta ei din spatele geamului. Mă detestase, mă considerase probabil ultimul om şi poate că avusese dreptate. Dar aceasta era acum o istorie veche. Nu ştiam că se stabilise în C. M-am ridicat şi am mers ţeapăn pînă la masa ei. Şi atunci mi-am dat seama cu stupoare ce era neobişnuit în acel restaurant liniştit – fiecare masă nu avea decît un singur scaun! Am privit-o în ochi, intens, puternic, ea n-a plecat ochii, mi-a suportat privirea, dar n-a schiţat nici un gest. Am luat repede un scaun de la o masă apropiată şi m-am aşezat.

— Bună seara, Trandafirule – i-am spus zîmbind pe numele pe care îl inventasem eu, pe vremuri.

— Pleacă! veni răspunsul năucitor.

— Bine, dar...

— Pleacă! Te rog, pleacă de aici!

— De ce?

— Uită-te în jur. Şi pleacă!

M-am conformat. Toţi cei din sală se uitau dezaprobator la noi. Parca aş fi călcat un fel de lege nescrisă. Un profanator de tabu-uri. M-am ridicat, am pus scaunul la loc şi m-am retras la masa mea.

Am terminat cina rapid. Chelnerul m-a măsurat tot timpul dezaprobator, dar nu mi-a spus nimic, în afara unui mulţumesc rece la bacşişul încasat. Am ieşit afară şi mi-am aprins o ţigară.

La scurt timp ieşi şi Trandafirul. I-am privit silueta zveltă, mersul mîndru, am alergat puţin şi am luat-o de braţ.

— Tu?

Nu părea speriată, mai degrabă surprinsă. Am tăcut Nu ştiam ce să zic.

— Ce vrei? Ţi-am spus să pleci. Pleacă din acest oraş.

— De ce? Ce ţi-am făcut? Cu ce te-am supărat? Nu ne-am văzut de atîta timp. Nu avem dreptul să stăm puţin de vorbă?

A tăcut ea. Mergeam alături pe străzile pustii. Nu ştiam încotro. Ar fi trebuit să mă obsedeze iar liniştea aceea nefirească. Pustietatea. Dar eram încurcat. Mă fulgerau tot felul de zvonuri. Se întîmplase ceva în C.? De unde atîta teamă, nelinişte, suspiciune? Fiecare străin era asimilat automat cu un duşman?

Ne-am oprit într-un tîrziu în faţa unei case întunecate.

— Aici stau eu.

— Eşti singură?

A zîmbit ciudat, strîmb. A descuiat uşa şi am intrat aproape nepoftit... Se uită cu atenţie pe stradă şi închise uşa cu grijă. Verifică dacă draperiile erau bine trase şi abia apoi aprinse lumina. Un apartament frumos. Singurătate. Eu şi Trandafirul meu de pe vremuri..

— Ia loc, spuse ea rece. Şi scuză-mă puţin. Reveni repede cu două pahare cu o băutură incoloră.

— Vrei?

Nu voiam. Nu bău nici ea şi se uită la mine cu atenţie. Se aşeză în faţa mea, la o distanţă apreciabilă. Avea o faţă trasă, obosită, încordată, stresată.

— Ce-i cu tine, Trandafirule? am întrebat încet.

Nu răspunse. Atunci am strigat-o pe nume. Pe numele ei adevărat. Aşa cum făcusem în ultima noastră noapte de dragoste, cu mulţi ani în urmă. Tresări. Deschise gura să spună ceva, dar nu reuşi. N-o văzusem niciodată atît de încordată. M-am ridicat din fotoliu, m-am aşezat lîngă ea, am luat-o în braţe, sărutînd-o. Apoi am stins lumina.

*

Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre. Întunericul amintirilor. Fantasmele trecutului plăsmuite de o insomnie ce generează tristeţi. Nimic din ceea ce a fost cîndva nu va mai fi în viitor. Te întrebi de unde ai scornit fraza aceasta. Spui că aşa a fost să fie. Că ai fost manipulat. O jucărie în mîna zeilor. A unor zei pe care i-am inventat noi ca să ne acopere laşităţile şi temerile. Dar tu ai fost cel laş, cel nehotărît. Te înţepai în spinii trandafirului?...

*

— Nu! Nu! Dumnezeule, nu pot! gemu ea deznădăjduită.

— De ce? Ce-i cu tine, Trandafirule, spune-mi, te implor. Sînt încă prietenul tău, te pot ajuta, dar ajută-mă şi tu.

— Pleacă. Fă-ţi bagajul şi pleacă din acest oraş, uită că m-ai întîlnit. Nu pot sta cu tine în noaptea asta. Pleacă, pleacă cît mai este timp. Mai poţi scăpa. Eu sînt o laşă, şi o proastă, şi-o fricoasă, şi-o damnată.

— Damnată?

Îşi muşcă buzele. Spusese mai mult decît trebuia.

— Pleacă, uită-mă. Eu te-am uitat. Nu însemni nimic pentru mine. Mi-e scîrbă de tine, nu pot suporta prezenţa ta fizică lîngă mine mai mult de cîteva secunde. Nimic din ceea ce a fost cîndva nu mai este acum. Pleacă.

Am plecat. În stradă am privit încă o dată înapoi. Stătea în uşă cu privirea fixă, pierdută, cu ochii roşii de plîns.

I-am strigat adresa mea de la hotel şi i-am spus că am s-o caut a doua zi dimineaţă. N-a spus nimic şi nu s-a mişcat din uşă.

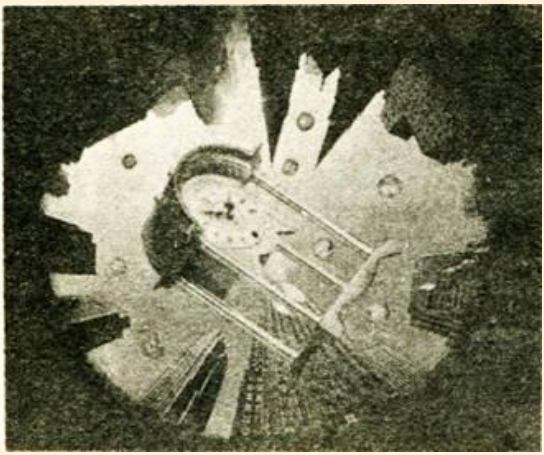

DESEN DE ALEXANDRU PECICAN

Am ajuns repede la hotel. Eram obosit şi furios, o gamă întreagă de sentimente contradictorii. Şi încă ceva. O nervozitate crescîndă. M-am simţit, curios, aproape uşurat de pustietatea străzilor oraşului. Am ajuns

în camera mea de hotel, am încuiat uşa şi m-am culcat, abandonîndu-mă unui somn agitat, populat cu coşmaruri.

A doua zi, înainte de plecare, i-am mai făcut o vizită. N-a răspuns nimeni la lungile tînguiri ale soneriei, deşi am avut impresia că sînt studiat din spatele unor ferestre!

Am ridicat din umeri şi m-am înapoiat la hotel. În faţa hotelului, o scenă incredibilă. O bătrînă alunecase pe trotuar şi probabil îşi luxase sau rupsese un picior, era incapabilă să se ridice. Oamenii care mergeau la serviciu, şiruri lungi de însinguraţi, nimeni nu vorbea cu nimeni, nu-i dădeau nici o atenţie. Nici bătrîna nu scotea nici un sunet. Se ţinea de picior şi încerca îndîrjită să se ridice. M-am apropiat, am ajutat-o, m-a privit întrebător, cu un fel de dezgust abia mascat. M-am oferit să o duc la spital. A refuzat şi a plecat aşa, şontîc-şontîc nemulţumindu-mi. Am privit lung în urma ei şi şirurile de oameni de pe trotuar mă ocoleau la o distanţă respectabilă. Ce se întîmplase în C? Ce e cu voi, oameni? aş fi vrut să strig, să alerg, să zgudui masa asta liniştită, îndobitocită, de oameni. Ştiam însă că nimeni nu mi-ar fi răspuns...

*

Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre... O masă imensă de oameni însinguraţi, de priviri pierdute, de paşi mecanici, de siluete încovoiate, de străzi fantomatice, de ferestre zăbrelite.

Şi tu, rătăcit, obosit. Şi singur. Un sentiment apăsător, greu. Unde îţi sînt prietenii, cunoscuţii, rudele? De ce te ascunzi? Ştii bine că nu ai fost contaminat de singurătatea oraşului C? Contaminare. Acum, în fond, totul este o istorie veche de cîţiva ani. Pe care ai desluşit-o din fragmente disparate, din întîmplare. Te revolţi? Bine, nu din întîmplare, te-ai zbătut puţin, dar ai şi avut noroc. Căci, dacă nu ai fi avut noroc, toate întîmplările tale din C. n-ar fi constituit decît amintirea unei poveşti de dragoste, banală, nefericită şi dureroasă din punctul tău de vedere. Dar atît. Trandafirul nu te voia. Mai există atîtea flori... Dar Trandafirul nu putea să te vrea. Îţi pare rău că ştii adevărul? L-ai aflat. Eşti mai fericit acum? Foarte puţini ştiau de baza militară din C. şi încă şi mai puţini de faptul că este una din unităţile ultrasecrete de încercare a armelor, un poligon.

Şi, probabil, numai o mînă de oameni, de noul gaz de luptă. Arma însingurării... La început n-ai crezut. Nu puteai crede. Era înspăimîntător de ireal, de fantastic. Intrasei în plasa zvonurilor şi nu te puteai desprinde din

ea. Şi totuşi...

Experţii militari nu stătuseră degeaba. Armele atomice erau un lux incomod. Milioane de morţi, distrugeri materiale uriaşe, teritorii imense prefăcute într-un deşert de nelocuit. Dar un teritoriu duşman trebuie folosit, colonizat. Bomba cu neutroni ar fi fost o soluţie. Curată, aseptică. Moarte garantată de prospecte. Dar mîna de lucru? Cuceritorilor le trebuie sclavi. Asta e una din părţile rele ale confruntărilor armate. Părţile rele. Ce îngrozitor sună! Şi totuşi interlocutorii tăi îţi vorbeau agale, calm, despre soarta şi viitorul a milioane de suflete, cu singura vină de a se afla în tabăra adversă. S-au încercat atunci anumite feluri de gaze de luptă, asfixiante, paralizante. Toate aveau însă inconvenientul că scoteau oamenii în afara utilităţii. Arşi, paralizaţi, nu erau de nici un folos. Atunci s-a pus problema gravă, cum să scoţi oamenii din luptă fără a le afecta utilitatea. Utilitate. Parca s-ar fi vorbit de maşini, de unelte. Interlocutorii tăi erau pedanţi. Ţineau pur şi simplu o lecţie în faţa unui copil, în care îi demonstrau rece valabilitatea unei teoreme oarecare. Puţin importa dacă teorema însemna viaţa sau moartea unui om, sau a doi, sau a 100, sau a 1.000, sau a unui milion de oameni. Oameni? Insecte. Duşmani. Se încercaseră gaze ilariante, lacrimogene şi altele. Dar oamenii ucid la fel de bine şi cu zîmbetul pe buze şi cu lacrimi în ochi. Şi atunci cuiva i-a venit ideea unei arme a însingurării. Ca oamenii să nu suporte oameni. Se putea, era posibilă o modificare genetică, mijlocită de substanţe chimice volatile... Aşadar, un nou gaz de luptă. Armatele atinse se dispersau, fugeau care încotro sau chiar se decimau ele însele. Oamenii nu suportă oameni.

Şi, în timpul experienţelor pe cobai, de la baza militară din oraşul C. s-a produs o scăpare. Infimă, spun militarii. Dar suficientă pentru a contamina un orăşel cu zece mii de locuitori, cum este C. şi a-l modifica de la rădăcini. Şi a-l însingura. Oameni ce se evită, cărora le este scîrbă să vadă alţi oameni. Închizi ochii şi gîndul te duce înapoi. Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre... Oraşul C. Nici un ziar din ţară n-ar publica aceste ştiri, ştii foarte bine. Nici chiar ziarul periferic unde lucrai în acea perioadă. Ştirile militare sînt strict secrete. Ţi s-au spus anumite lucruri, ştiind că vei avea căluş în gură şi era mai bine decît să te agiţi şi să tulburi apele... Acum ştii.

Şi, curios, eşti incapabil să-ţi imaginezi sute de mii de oameni, căpătînd brusc sentimentul apăsător al însingurării, al pierderii încrederii în colectivitate, în geniul uman ridicat la propria-i putere, la atîţia oameni evitîndu-se, fugind unul de altul. Să-ţi fie scîrbă de oameni, aşa cum ţi-e scîrbă de şerpi, de păianjeni, de viermi. Şi acolo, în C, populaţia fusese afectată

de o infimă cantitate. Şi se suspectau, se ocoleau, se detestau.

Un oraş contaminat. Şi condamnat la cea mai cruntă moarte. O moarte lentă, absurdă şi implacabilă. Oamenilor le e scîrbă de oameni. Familii destrămate. Îndrăgostiţi incapabili să se iubească. Deci, o degenerare a speciei în toată regula. Dar nu te poţi gîndi la atîtea lucruri o dată. Şi stai şi te obsedează imaginea aceea a femeii iubite, a Trandafirului tău, sfîşiată de sentimente contradictorii, incapabilă să învingă singurătatea ce se luptă cu dragostea şi dorinţa de viaţă. Stai şi o vezi iarăşi în uşa casei, cu privirea aceea fixă, pierdută, cu ochii roşii de plîns, nespunînd nimic şi nemişcîndu-se de acolo. Sau figura ei atunci cînd ai vrut să-i arăţi ceea ce nu se putea arăta în cuvinte. Sau chipul ei din restaurant. Sau faţa ei tristă de pe vremuri, lacrimile din ochi, buzele strînse, capul ţinut mîndru în sus, sărutul fugar din staţie şi silueta ei din spatele geamului. Amintiri. Amintiri neputincioase şi dureroase. Priviri, siluete, străzi, ferestre...